

Rejtő Jenő

A drótnélküli gyilkosság

Első fejezet

A drótnélküli gyilkosság

Már majdnem minden együtt volt a bűntényhez: a tettesek, a hatalmas örökség és az áldozat. Csak egy holttest hiányzott. Viszont gyilkosság hullá nélkül még a technika mai fejlettsége mellett is szinte elképzelhetetlen. Hogy a csudába szerezzen be valaki magánúton egy tetemet? Kétségtelen, hogy elhunyt embertársaink porhüvelyé nem képvisel különösebb értéket, hiszen naponta tapasztalhatjuk, hogy élve sem valami féltett kincs, és mégis, ha arról van szó, hogy az embernek egy hullára lenne szüksége, kiderül, hogy ilyesmit majdnem lehetetlen szerezni.

A három tettes titokban tanácskozott a szobában: A húszéves Jojo, ikertestvére Henry és a huszonhét éves Bob. Az örökké vidám, gyönyörű Jojo, aranyszőke rendetlen hajával hősnője lehetett volna egy filmdrámának, amelyben megfontolt, komoly családapák habozás nélkül sikkasztanak érte. Henry arcban és alakban nagyon hasonlított Jojohoz. Nevelőik egybehangzó vélemény szerint ifjúságuk idején Anglia két legszebb és legrosszabb gyermeke volt a Morgan ikerpár. Idősebb fivérük, a kissé molett, lusta és mindig álmos Bob megszerezte az orvosi diplomát, de esze ágában sem volt praktizálni.

- Ha egyszer eltettük láb alól a bácsit, akkor igenis szükségünk van a hullájára - mondta kategorikusan Henry -, mert ahhoz, hogy az örökséget megkapjuk, nélkülözhetetlen a holtta nyilvánítás, és minden holtta nyilvánításhoz hozzátartozik egy halott. Torkig vagyok a garasokkal, legfőbb ideje, hogy egy tisztességes jachtom legyen!

- En igazán szeretem Farlane bácsit - szólt közbe Jojo -, és nem hagynám eltenni láb alól, ha megvenné a Buickot.

- Várjatok - mondta Bob, és szuszogott, mert nehezeére esett a beszéd. - Ma reggel levelet írtam az öregnek hármunk nevében. Felsoroltam benne panaszainkat. Megírtam azt is, hogy undorodom a kínai szakácstól. Eléterjesztettem külön háztartásom költségvetését. Benne van a Buick is a memorandumban. Letettem az asztalára ezt az írást. Így nem torkollhat le, nem vághat a szavamba rögtön. Kénytelen lesz nyugodtan végigolvasni kívánságainkat. Nem kell erőszakhoz nyúlni addig, amíg reményünk van, hogy bűntény nélkül is kielégíthetjük igényeinket.

- Te csak remélj! Majd meglátod, milyen gorombaságokat fog válaszolni. Előre megmondhatom: "Mielőtt rátok hagynám a vagyonomat, tanuljatok meg a pénzzel bánni és punktum" - jelentette ki Henry, és monokliját kezdte tisztogatni selyemzsebkendőjével.

- Ha megtagadja kívánságainkat, akkor gondunk lesz rá, hogy örököljük a vagyonát. Én mindenesetre megírtam, hogy mi fiatalok vagyunk, és nincs joga megtagadni tőlünk az élet örömeit.

- El kell tenni láb alól - jelentette ki Jojo. - Különben hiába várjuk tőle, hogy megnyissa számunkra az utat pénzeszsákján keresztül az élet örömeihez.

- Én elintézem a bácsit - mondta Henry. - Bob lopjon valahonnan egy hullát. Ez kötelessége, mint orvosnak.

- Izléstelen vagy, Henry - nyafogta Jojo. Nalaya, a maláj boy jött be egy levéllel:

- A mynheer küldi.

Átadta Henrynek és kiment.

- Na, itt a válaszod! - szólt Henry. - Ez is tiszta gúnyolódás, hogy írásban felel. Megsütheted, ami a levélben áll.

Feltépte és olvasni kezdte:

"Nem érdekelnek az élet örömei. Elhatározásom megmásíthatatlan. Ha meghaltam, talán jobb lesz kedves rokonaimnak. Ez az utolsó szavam.

Farlane "

- A kocka el van vetve! Örökölni fogunk! - mondta sötéten Bob.

*

Mikor a három Morgan-gyerek édesanyja meghalt, a testvérek együtt maradtak Londonban. A két iker gimnáziumba járt, Bob egyetemre. Anyjuk fivére, az öreg Farlane gazdag ültetvényes volt Ceylonban, és a temetés után kezébe vette a három gyerek sorsát. Nem volt más rokona rajtuk kívül. Sajnos a különben okos, egészséges gyerekek egy túlságosan hiú anya rossz nevelését nyögték. Morganné minden kívánságukat teljesítette, valósággal a rabszolgájuk volt, amíg élt. Mikor a nagybácsi intézkedésére iskoláik elvégzése után hozzáköltöztek Colombóba, bizony nagy változást jelentett számukra a régimódi, garasos hollandus, akinek igen maradi elvei voltak ifjú emberek büdzséjéről, és minden módon igyekezett a három elkényeztetett Morgan-testvért kordában tartani. Vagyonához mértén ezt talán túlzásba is vitte. Az öreg Farlane saját egyénisége szerint ítélte meg mindenkit. Ő viszont naphosszat a földeken járt.

Egyetlen szórakozása volt, hogy háromhavonként egyszer a "toronyszobának" csúfolt emeleti helyiségben vendégül látott egy öreg részeges matrózt, régi barátját, bizonyos Dickmann kapitányt. Hajnalfelé Dickmann kapitány a sok pálinkától lefordult a székről, és huszonnégy órára elájult.

Ilyenkor lefektették a díványra, ahol egy napig horkolt, azután visszament a vitorlásra, és ismét eltűnt két-három hónapra. Jól megépített háromárbocosa volt Dickmann kapitánynak. Csempészforgalmat bonyolított le az Óceánon. Ezen a vitorlásán lakott feleségével és egy maláj suhancsal, aki hajósinasa volt. Felesége jóval fiatalabb volt nála, amellet nem is csúnya, úgyhogy jobb sorsot érdemelt volna, mint a kapitánnyal egy vitorlášhajón tölteni az életét. A hatalmas, brutális vén tengerész igazán elviselhetetlen tudott lenni iszákosságával és féltékenységével.

Miután a kapitány önkívületben horkolt a díványon, az öreg Farlane, aki - úgy látszik - immunis olt az alkohollal szemben, vette a kalapját, és elballagott az éjszakában a földek felé.

Henry azonban egyszer megleste nagybácsiját, és csodálatos felfedezést tett. Farlane letért a földek felöl, és szépen a kikötő felé haladt. Itt csónakba ült, és kievezett a távolban vesztegelő "Colette" nevű vitorlášhoz, ahol Dickmann kapitány neje és a maláji fiú mint kedves ismerőst fogadták. Henryt ez a felfedezés nagyon meglepte. Farlane valamikor udvarolt Dickmann-nénak. A Kapitányné még leány volt akkor. Lehetségesnek tartom, hogy egy bölcs, hajlottkorú hollandus és egy rosszsorsú asszony titkos, de igazán csak baráti kapcsolata volt közöttük. Mondom, ez is lehetséges. Farlane talán apróbb ajándékokkal kedveskedett ilyenkor az asszonynak, aki valamikor elég balga volt Dickmannt választani helyette férjül. Valószínűleg elmondták egymásnak helyenként elhibázott életük panaszait. De lehet az is, hogy a különben mogorva Farlane egy ilyen barokkizű gáláns kalandba mentette át sivár, prózai életének maradék romantikáját. Végeredményben ez nem is fontos: Történetünkre csak az tartozik, hogy Farlane rendszeresen leitatta Dickmannt, és miután huszonnégy órára életem kívüli állapotba helyezte a féltékeny férjet, titkos látogatást tett a vitorlásán. Egyedül evezett oda, és egyedül tért vissza hajnalban. És ez a minden lében kanál Henry nem átallotta egy öreg szív szomorú másodvirágzását kilesni, és profán szavakkal közölni hasonlelkű cinikus testvéreivel, hogy: "Halló, gyerekek! Az öreg Farlane éjszaka kievez a tengerre a zavarosban halászni!"

Ezen azután sokat súgtak-búgtak, míg végül megszületett a terv: az öreget Dickmann révén elteszik láb alól, hogy birtokába jussanak az örökségnek.

*

Beismerem, hogy a három ifjú az elmondottak után nem éppen előnyös színben tűnhet fel az olvasó előtt. Mégsem állítom róluk, hogy gyilkosok voltak. Ők mindössze örökölni akartak. Ez kétféleképpen lehetséges. Vagy meghal Farlane, vagy a hatóságok abban a hitben, hogy meghalt, felbontják a végrendeletét, amelyben rokonai vannak feltüntetve mint örökösök. Ők a második módon akarták eltenni nagybácsijukat láb alól. A feladat ez volt: Hogyan lehet holtta nyilvánítani valakit, aki él? Elsősorban el kell tűnnie, úgy, hogy ne adhasson életjelt magáról. Erre vonatkozott Dickmann kapitánnyal kapcsolatos tervük. Ha Farlane eltűnt, a hatóságokkal el kell hitetni, hogy meghalt. E tekintetben Henry valami misztikus eljárást javasolt, amelyhez egy holttestet kell lopni. (Ezt úgy mondta, mintha jobb házaknál sűrűn lennének heverő holttestek minden felügyelet nélkül.) Mikor azonban Bob "memorandumára" megkapták a nagybácsi válaszát az élet örömeiről, Henrynek nagyszerű ötlete támadt.

- Gyerekek! - mondta -, azt hiszem, én megtaláltam a drótnélküli gyilkosság nyitját. Ahogy a rádióleadó és a vevő feleslegessé tette a drótot, ugyanúgy a haláltól a holtta nyilvánításig, amelyhez mindmáig mint összekötő közeg egy tetem szerepelt közbeiktatva, holttest nélkül jutunk el találmányom révén, amely mint "drótnélküli gyilkosság" idővel még közkinccse lehet az emberiségnek.

- Kevésbé hülyén ez hogy hangzik?

- Be fogom avatni a tervünkbe Nalayát.

- Ez még nagyobb marhaság, de ideje, hogy valamit kitalálj - mondta Bob -, mert íme, most jön át a kerten Dickmann kapitány.

A kerti úton csakugyan Dickmann kapitány lépkedett, az öreg tengerésznek azzal a tipikusan ingadozó, hajóhoz szokott járásával, amely a kapitány szerint büszke jellege minden igazi matróznak. Bizonyára csak ez volt az oka, hogyha partra szállva, úgy vette észre, hogy járása nélkülözi a megfelelő ingadozást, nyomban némi alkohollal hozta helyre a hibát.

Farlane a tornácon fogadta igen régi és igen piszkos barátját. A kora délutáni órákban beszélgettek, és mindössze egy-két üveg pálinkát ittak,

inkább a tessék-lássék kedvéért, mert komoly ivás csak vacsora után kezdődött, az úgynevezett toronyszobában.

- Hogy vagy Dick?

- Fene tudja. És te?

- Ugyanúgy - felelte Farlane. Dickmann elpanaszolta a csempész szomorú sorsát. A régi nóta: Kivert kutyaként bitangol a kokain vagy puskapor-rakományával az óceánon, minden kikötőt kerülnie kell, amíg célhoz nem ér. Hetekig, hónapokig csak a tenger és ég, pedig milyen jó lenne közben megállni egy-egy vidám helyen.

- Most mit viszel? - kérdezte Farlane.

- Semmiség. Csak néhány ezer revolvért Észak-Kínába. Kiselejtezett angol buldog-pisztolyok a világháborúból.

- És jó fegyverek még az ilyen régi holmik?

- A legjobbak. Nem ártanak a légynek sem. De ha elcsípnek, mégis két évet tölthetek miatta Szumbaván. Hé Kröger! Hogy van, maga bennszülöttpecér?

- Ön, uram, egy ellenszenves, ronda fráter! - felelte idegesen Kröger; aki Farlane első intézője volt, és éppen elsétált a tornác előtt. Nem szerette ezt az undok kapitányt. Kröger smokk volt. És azt tartotta, hogyha valaki birkapásztorból harminc év alatt főintéző lett, igyekezzék úri modorával fátyolt borítani a múltra. Különösen sértette a "bennszülöttpecér" megjegyzés. Még maradibb ember volt, mint a régimódi Farlane, és szívből gyűlölte az új idők álszenteskedő törvényeit. Éppen rendkívül ideges volt. Előzőleg Mr. Nelsonnal vitatkozott hevesen. Ez a harmincéves "amerikai tacskó" mindenáron meg akarja honosítani itt a modern ostobaságokat. Az őserdő közepén megmunkált hatalmas ültetvény intézője, tehát alárendeltje Krögernek, nem is szólva arról, hogy egy tacskó. És mégis a leggorombábban szembeszállt Farlane mindenható intendánsával! Ezt a Nelsont, mint árva gyereket vette magához Farlane a háború után, itt nőtt fel a birtokon. Most meg állandóan tiltakozik, modernizálni akar, és ha bejön egy hétre az őserdőből, egyre agresszívebben követel mindenféle egészségügyi beruházásokat. Így érdemes jót tenni!

Ebben a hangulatban találta Dickmann a birkapásztorból gőgös polgárrá érett Krögert, aki ötvenfokos melegben is kemény gallért hordott.

- Csak ne ordítson! Maga vén díszpáva! - felelte Krögernek röhögve.

- Nem is tudtam Mr. Dickmann, hogy ilyen jóban vagyunk!

- Marha! - mondta Dickmann tömören.

- Egyszer nagyon megjárhatja velem! - kiáltotta Kröger, és emelt fővel elsietett.

Henry ott ült velük az asztalnál. Miután az intéző elment, aggódva mondta a kapitánynak:

- Ne kezdjen ki ezzel Dickmann! A hiú ember bosszúálló.

- Ugyan! Nem rossz fiú a Kröger - legyintett Farlane nevetve.

... Vacsora után a két barát visszavonult a "toronyszobába". Itt hozzáláttak kedvük szerint az iváshoz. Még suhanckorukban barátkoztak meg, és az idő múlásával társadalmilag, lelkileg, szellemileg egyre távolabb kerültek egymástól. De a régi barátságot híven ápolták, valahányszor Dickmann hosszújاراتú csempészhajója kikötött Colombóban. Éjfél felé, a rendes program szerint Dickmann két vastag, szőrös alsókarjára borult, és a nagy mennyiségű pálinka hatása alatt igazi könnyeket sírt. Azután beleütötte kését hegyével az asztalba, és ismét meggyóna Farlanének kínzó féltékenységét, Lóri megcsalja! Lóri volt a felesége, aki a Colette nevű hajójukon lakott. Ideje nagy részét egy bennszülött fiúval és egy rádiókészülékkel töltötte el. De Dickmann esküdözött, hogy minden hiába. Ő tudja jól, hogy Lóri megcsalja, tudja jól, hogy egyszer majd meg kell ölnie az asszonyt és ismeretlen csábítóinak egyikét. Ezután megkérte barátját, hogy engedelmével előadhassa a "Jer vidám csónakos!" című dalt. Rekedt vibráló hangján nyomban bele is kezdett. Farlane tudta, hogy a "Jer vidám csónakos" című dal az alkoholmérgezés pregnáns tünete Dickmann-nál. És valóban, éppen a dal legérdekesebb részénél, amikor a szélvihar elkapta a csónakot, Dickmann nagy robajjal az asztal alá zuhant. Az ötvenhat éves hollandus könnyedén kapta karjaiba Dickmannt, és mint valami csecsemőt a kanapéra fektette, ahol huszonnégy óra múlva csak kemény ütésekkel és néhány csöbör jeges vízzel lehet majd magához téríteni. Farlane egy korttyal sem ivott kevesebbet, mint Dickmann, de azért nyugodt léptekkel hagyta el a szobát. Kiballagott a partra, eloldozta a csónakját, és erőteljes, tempós evezőcsapásokkal elindult a nyomott, párás éjszakában a Colette nevű vitorlás felé, amely távol, az egyik bójánál vesztegelt. Halk kiáltására a maláji suhanc ledobta a kötélletrát, és Farlane felment a fedélzetre. Dickmann-né az egyetlen tágas kajütben vacsorával várta. Az asszony, közel a negyvenhez és kissé megtörve egy rossz házasetben, még mindig sokat megőrzött régi híres szépségéből. Csendesen, szeretettel és szomorúan beszélgetni kezdtek. A lehalkított

rádió a Grand Oriental Hotel zenekarát közvetítette... Szép indiai éjszaka volt...

*

.. Dickmann ijedten ugrott fel a kanapéről. Égető fájdalmat érzett a karjában. Két harangütés hallatszott tisztán. A szobában utálatos kórházzsag terjengett, és a kapitány csodálkozva látta, hogy Farlane kövér unokaöccse áll mellette, és éppen egy hosszú tűt húz ki a karjából. A szíve vadul dobogott. Már jó néhány koffein és kámforinjekció volt benne, nem is szólva két kisebb injekciótűről, amit Bob tört bele, miközben megkísérelte, hogy emlékezetébe idézze az egyetemi előadást, amelyen az intramusculáris injekciót tanították. Sajnos, mint rájött, éppen erről az előadásról hiányzott, ami egyébként nem tartozott az elszórt jelenségek közé egyetemi éve alatt. Így azután injekciózás közben egy-két tűt beletördelt a kapitányba. Ha azonban meggondoljuk, hogy a kapitányba már konyhakés is tört bele, e hitvány kis tűk miatt nem kell aggódnunk egészségét illetőleg. Az orra alá dörzsölt szalmiákszesztől bőségesen hullottak a könnyei. Miután látta, hogy Farlane kövér unokaöccse újra szűrni akar, ő is nyomban kést rántott.

- Na, jöjjön ide!

- Csakhogy magához tért! - suttogta Bob. - Meneküljön, kapitány! Kröger följelentette fegyvercsempészésért.

- Megölöm! Megölöm!... Hol van Farlane?!

- Szóval tartja lent a rendőrkapitányt, aki őrizetbe akarja venni magát. Egy létra van itt az ablaknak támasztva! Fusson, és szedje fel a horgonyt! Dickmann mint a bolond ugrott ki az ablakon, és combjai közé fogva a létrát villámgyorsan lesiklott. Rohant a kikötőbe.

Bob csókot dobott utána.

*

Dickmann-né és Farlane csendesen beszélgettek. A bennszülött matrózfiú egy kötélcsomóra támasztotta a fejét, és elnyúlt a fedélzeten. A csillagokat nézte.

A kabinból kihallatszott a rádió halk muzsikája. Igazán szép éjszaka volt. Ilyenkor az ember arról álmodozik, amit legjobban szeretne. A fiú azzal a szenvedélyes gyűlölettel foglalkozott gondolatban a gazdájával, amely az ilyen alázatos, elkínzott bennszülött számára lehetővé teszi, hogy miután fantáziákkal levezette gyűlöletét, továbbra is szolgálni tudja kínzóját. A matrózinasnak bőségesen kijutott rúgásból, ütésből, és ha ilyenkor a csillagokat nézte, arról álmodozott, hogy valahol az őserdő közepén

egyedül hagyják a fához kötözött Dickmann-nal. Ő tetőtől talpig egész kis bevágásokkal sebzi meg a kapitány bőrét, és elébe ülve a földre két napon keresztül nézi lassú kínhalálát.

- Hé, te ördög! - hangzott lenről Dickmann rekedt üvöltése - A létrát!

... Pillanatok alatt tűnt el minden a terített asztalról. A rádió elnémult. Ezzel szemben Dickmann, mint egy megsebzett víziló ordított a hágcsóért; és jól belerúgott a bennszülöttbe mikor a fedélzetre ért, amiért megvárakoztatta. Farlane ekkor már a hajófenékbe bújva döbbsen ült a csempészáru között érthetetlennek találva az eseményt. Tíz perc múlva felvont vitorlákkal, teljes sebességgel útban volt a hajó Dickmann-nal, Lóri nevű feleségével, egy bennszülöttel, egy konzervatív nagybácsival és néhány ezer kiselejtezett revolverrel Észak-Kína felé.

Második fejezet

Kiderül, hogy Henry találmánya még gyermekcipőben jár

Henry sokáig suttogott Nalayával négy szemközt. A bennszülött boy szerette, könnyelmű gazdáját, és vállalkozott arra, amire kérte. Hajnalban, amikor egy gyalogos fehér ember kissé feltűnő lenne a parton, Nalaya a hullámtörő mellett gyorsan letett néhány ruhadarabot és egy írást. Elbújt, és bevárta, amíg a rendőr megtalálja a holmikat, azután nyugodtan hazament.

Bizony másnap semmi kétség sem volt. Az öreg Farlane öngyilkos lett. A rendőr megtalálta a kabátját a parton, és búcsúlevelét, melyben ez állt:

"Nem érdekelnek az élet örömei. Elhatározásom megmásíthatatlan. Ha meghaltam, talán jobb lesz kedves rokonaimnak. Ez az utolsó szavam. Farlane."

A másnapi lapok hosszan méltatták az elhunyt Farlane érdemeit. Míg élt, bizony sokszor pénzébe került, hogy a lapok elhallgassanak egy-egy támadással, amelyben az ültetvényein fennálló embertelen állapotokról adtak hírt. Most azonban, hogy meghalt, az ő számára is az elhunyt ültetvényesek nekrológjához használt úgynevezett "állószedést" hozták le. Igen szép cikk egy múlt századbeli szerkesztő tollából.

Az elhunyt sajátkezű búcsúlevele, amelyet Kröger és a gyászbaborult rokonság kétségtelenül felismert, valamint Farlane kabátja és kalapja nyilvánvalóvá tette, hogy a hollandus megölte magát. A holtá

nyilvánításnak természetesen nem volt akadálya, és nyolc nap múlva felbontották a végrendeletet.

A megtört rokonság már másnap látogatást tett a Buick helyi képviselőjénél. Bob magas fizetéssel ajánlatot tett az Imperial kínai szakácsának, aki száznégy különböző curry szószt tudott készíteni. Miután hazament, eltűnt arcáról az undor, amellyel különben szobáját köszönteni szokta. Ezt a szobát ugyanis a nagybácsi beburkoltatta polcokkal, és telerakta az orvosi szakirodalom jelentősebb műveivel, továbbá üvegszekrényekben egy kisebb közkórház céljainak bőségesen megfelelő felszerelést helyezett el orvosi műszerekből. Mindez gyengéd célzás volt arra, hogy a fiatalember megkezdhetné már praxisát. A fiatalember szerint azonban e mesterség gyakorlása közben állandóan beteges emberekkel kell érintkezni, ő viszont szereti a jó társaságot, tehát utálta ezt a tapintatlan célzást. Most kivételesen kellemes vigyorral lépett be a szobába. Hasonló megtört állapotban követték testvérei.

- Vajon hogy érzi most magát Farlane bácsi? - kérdezte Jojo merengve.

- Szerintem - vélte Henry - Dickmann-né elbújtatta valahol a hajó mélyén, és titokban táplálja az öreget. Négy-öt hét múlva megérkeznek Észak-Kínába, ott majd könnyen megszökhet anélkül, hogy Dickmann észrevenné, amikor távozik.

- Addig viszont - elmélkedett Bob - mi beszerezhetünk mindent, amire szükségünk van, még készpénzt is elhelyezünk valahol. Csak nem fog megharagudni ránk ezért a tréfáért?

- Ki van zárva - nyugtatta meg Henry -, hiszen ő mondta mindig, hogy öreg napjaira szeretne még egy hosszú utazást tenni. Hát ez igazán elég hosszú utazás.

- Sir Kröger és sir Nelson - jelentette Nalaya, a boy. A három testvér rendbe szedte az arcát, hogy komoly benyomást keltsenek a főintéző és adjutánsa előtt.

- Foglaljanak helyet uraim - mondta gondterhelten Bob -, és beszéljük meg a teendőket, amelyek a bácsi elhunytával... sóhajtott.

- Helyes - mondta meglegedetten Kröger -, éppen ezért jöttünk. Remélem, nem vonják meg tőlem a teljhatalmat, és továbbra is rábízják, hogy a megboldogult szellemében vezessem az ültetvényeket.

A három testvér tűnődött egy ideig.

- Azt hiszem, rábízhatjuk, Bob.

- Én is azt hiszem - felelte Bob -, csak természetesen vigyázni kell, hogy minden rendben menjen.

- Úgy van - vetette közbe Jojo -, erre feltétlenül vigyázni kell. A mi elvünk a közgazdaságban: mindenekelőtt rend.

- Na igen - szólt Henry, és tűnődve tisztogatta a monokliját. - Erre tekintettel kell lennünk. Rend és többtermelés. Ebben a szellemben nevelkedtünk. Különben azonban nincs akadály.

- Nem osztom a véleményüket - szólt közbe nyersen Nelson. - Tiszteltem és szerettem Farlanet, de az a mód, amellyel ültetvényeit vezette, avult, rossz, embertelen. Telepeinken a törvény legegyszerűbb előírásait sem tartják be! Minden egészségügyi berendezésünk középkori! A kulik élelmezése botrányos.

- Locsogás! - mondta Kröger. - Ez a módszer mégiscsak több eredményt mutathat fel! Ismerem az ilyen fiatalembereket, mint maga, Nelson! Csak kritizálnak! De eredményeket nem tudnak felmutatni!

- Hagyjuk ezt Kröger! Ha egyszer lecsap egy igazán szigorú vizsgálat, majd meglátja a következményeket!

- Nézze, én olvastam Smith-t, és ő azt írja a kulikról ... - kezdte Bob.

- Én is olvastam Smith-t, de tudtommal nem írt semmit a kulikról! - felelte nyersen a fiatalember. - Maguknak most meg kellene ragadni az alkalmat, ha van szívük!

- Én csak úgy maradok meg állásomban, ha továbbra is a jelenlegi eredményes módszert alkalmazzuk - mondta Kröger.

Ez a Nelson egy kellemetlen, goromba ember, gondolták mind a hárman.

- Azt hiszem - vélte Henry -, hogy Kröger úr szélesebb alapokon nyugvó tapasztalataira inkább rábízhatjuk a gazdaságot.

- Igen, igen - szólt Bob. - Kröger úr határozottan szélesebb alapokon gazdálkodik a tapasztalataival, ezt megfigyelhettük...

Abbahagyta. Nelson ugyanis úgy nézett végig rajtuk, hogy ez a tekintet a legsúlyosabb becsületsértéssel is felvehette a versenyt. Azután szó nélkül sarkon fordult, és kiment.

- Jó fellépésű fiatalember - mondta Bob.

- Kitűnő munkaerő ez a Nelson - állapította meg Kröger és felemelkedett -, csak mindenféle modern bogarai vannak. Ajánlom magam.

- Nagyon örültünk. Szóval fő a többtermelés:

Mikor egyedül maradtak, kirobbant belőlük a nevetés.

*

A végrendelet felbontásának napján illő gyászban és komoly arccal foglaltak helyet az ügyvéd lakásában. Néhány régi alkalmazott, köztük Kröger és Nelson is, akik előreláthatólag nem maradhattak ki az öreg végrendeletéből, szintén megjelentek. Van Lugert ügyvéd feleségével együtt európai körútra utazott, így a végrendeletet segédje bontotta fel a megjelentek előtt.

- "Tiszta elmével, egészségem teljes birtokában, két tanú előtt írom le végakaratomat" - kezdte az ügyvédjelölt a felolvasást. - Nincs más rokonom, mint elhalt nővérem három gyermeke. Miután meggyőződtem róla, hogy könnyelműek, rosszak és hálátlanok, végrendeletemből kizárom őket, és minden vagyonomat derék munkatársamra és barátomra, Krögerre hagyom. Három rokonomnak, akik csak keserűséget okoztak nekem, életük végéig fejenként havi öt fontot hagyományozok, hogy ne kerüljenek éhínségbe. Szerintem ezt sem érdemlik meg. Ez megmásíthatatlan akaratom. Johann Farlane. Tanúk: Dr. Adams Lugert ügyvéd, Dr. Adams Lugertné. Kelt, stb..."

A teremben döbbsent csend volt.

A végrendeletben említett kitagadott rokonok mereven nézték a szemközti falat. Moccanni sem tudtak. Végül Henry szétnyitotta a szemét, mire tenyerébe esett a monoklija, amit tisztogatni kezdett.

Kröger megglepett gratulálók fogták körül. Nelson is a tenyerébe csapott.

- Gratulálok, Kröger. És azt hiszem, nézhetek állás után.

- Szó sincs róla! Eddig is hiába veszekedett, ezentúl is így lesz, és kész.

A három testvérrel senki sem törődött. Lehorgasztott fővel hazamentek. Az esemény megrendítette őket.

- Ez nagyon csúnya dolog volt az öregtől - mondta Bob.

- És ha visszajön, még dühösebb lesz - szomorkodott Jojo -, mert ő tudja, hogy nekünk írta azt a levelet, amellyel holttá nyilvánítottuk.

- A drótnélküli gyilkosság - mondta Henry - valóban olyan, mint a rádió: Zseniális találmány, de sohasem lehet előre tudni, hogy mi jön ki belőle.

*

Kröger másnap tapintatosan közölte a három testvérrel, hogy járandóságukból levon majd valami csekélységet lakbér fejében.

- Én igazán megértem lelkiállapotukat, dehát mint háztulajdonos...

- Nézze, Kröger úr, még érhetik meglepetések - mondta dühöngve Bob.

- Ugyan miféle meglepetések érhetnének?

- Hátha az öreg meg sem halt - fenyegette látnokai ihlettel Henry. - Talán valami rossz viccet csinált? Hiszen a holtteste nem került elő.

- Dehogynem - felelte sóhajtva Kröger. - Szegény Farlane tetemét ma délben kifogták az alsó rakpart mentén. Az előbb mesélte a fűszeres inasa.

A három testvérnek mintegy vezényszóra kinyílt a szája, és úgy maradt. Hideg bizsergés futott végig rajtuk. Ekkor lépett a szobába Nelson.

- Sajnos - szólt Kröger - már bizonyos, hogy Farlane öngyilkos lett.

- Nem! - szólt közbe Nelson. - Itt az esti lap. Johann Farlanet megölték, és csak azután dobták a vízbe.

- Mit mond? - kiáltott Kröger mély megdöbbenéssel.

- Hallhatta! Mielőtt Farlanet a vízbe dobták, már halott volt. Valami súlyos, éles tárgyjal széthasították a fejét... Vízet! Vízet!... - ezt kifelé kiáltotta, miközben felfogta az elájuló Jojót, és a díványra fektette. Henry dült arccal legyezte a hűgát, és az ijedt arcú, kövér Bob úgy állt ott, mint egy hatalmas, rémült csecsemő.

- Köszönöm... már jobban vagyok... - sóhajtott Jojó, és felült.

- Hol az esti lap... - Bob átvette Nelsontól az újságot. E lap talán fennállása óta először használta ezt a természetellenesen hatalmas betűtípust, amely egyébként csak színelőadásokat hirdető falragaszokon szerepel:

JOHANN FARLANET MEGGYILKOLTÁK!

A tudósítás azután részletesen leírta, hogy a szárazdokk közelében kifogott, erősen oszlásnak indult tetemet, amelyről megállapították, hogy Johann Farlaneval azonos, a rendőrorvosi vizsgálat szerint már holtan dobták a vízbe, miután előzőleg valószínűleg egy súlyos fémtárggyal szétzúzták a fejét.

- De hiszen én láttam a levelet - mondta Kröger - amelyben bejelenti az öreg, hogy öngyilkos lesz. Ez az ő kezeírása. És a kabát meg a kalap a levél mellett szintén az ő tulajdona volt.

- Ez a rendőrség dolga. Abban a levélben, különben nincs szó öngyilkosságról. Isten tudja, kinek írta és miért? - felelte Nelson. - Valószínű, hogy a gyilkos tette ki a ruhákkal együtt a partra.

- Mindenesetre meg fogom nézni az öreg másolókönyvét! - mondta hirtelen Kröger. - Hátha nyoma van benne a levélnek!

Izgatottan elsietett. Nelson vállat vont, és szintén elment.

Mondanunk sem kell, hogy Farlane nem alkalmazott gépírónőt. Leveleit kézzel írta. Volt egy hatalmas könyve, másolópapírral. A könyv egyik lapja perforált volt, a másik fix. A perforált, vagyis az oldalán végiglyukasztott lapot kitephette, és a másolópapír alatt lerögzített úgynevezett fixlap megmaradt a kópiával.

Ha megírt egy levelet, kiszakította a könyvből, és elküldte. A másolat ott maradt.

- Mi lesz - suttogta Bob -, ha megtalálják a levél másolatát, és az öreg odaírta, hogy nekünk szólt?

- Világos - mondta Henry -, akkor felelni fogunk a gyilkosságért. Mert Nalayát kinyomozni és kivallatni gyerekjáték. Ő hordta ki a bácsi holmiját. Az pedig igazán nem kétséges, hogy aki a levelet és a holmikat a parton elhelyeztette, tudott a bácsi haláláról. És ki tudta a halálesetet, mielőtt kifogták a tetemet? A gyilkos. És ha a levél elhelyezői mellékesen az örökösöknek hitték magukat, akkor a napnál is világosabb, hogy mi öltük meg a bácsit. Elsősorban én, aki Nalayától a levelet átvettem, és később négyszemközt rábeszéltem, hogy tegye ki a holmikat a rakodópartra.

- Dehát... - töprengett Jojo - ki ölte meg szegény bácsit?

- Mi öltük meg - felelte Henry. - Igenis mi vagyunk a tulajdonképpeni gyilkosok. Nem gondoltunk arra, hogy Dickmann véletlenül rátalálhat rejtekhelyén az öregre. Az a féltékeny barom agyonverte a bácsit, és a tengerbe dobta.

- Ezt azonnal jelenteni kell a rendőrségen...

- Hülye vagy, fiam - mondta nyugodtan Henry, bár igen sápadt volt. - Azt fogják mondani, hogy ostobább mesével gyilkosok még sohasem álltak elő.

Meggondolatlanságuk tragikus következménye másodpercek alatt megölte bennük a gyermeket, amely olyan csökönyösen ellenállt az életnek. Tulajdonképpen rosszak és kegyetlenek csak abban az értelemben voltak, amelyben minden gyermek hajlamos arra, hogy néha megdöbbenően önző legyen.

- Hátha nem is a másolókönyvbe írt az öreg - próbált reménykedni Bob.

- Hiszen nem vett minket annyira komolyan. Vagy nem jelezte, hogy nekünk szól.

- Csak ábrándozzál - felelte Henry. - Mindent lehet mondani az öregre, csak azt nem, hogy felületes volt. Majd megtalálják a te híres "memorandumodat" is. Annál több bizonyíték igazán nem kell.
- Dehát mit csináljunk?! - kérdezte Jojo.
- Azt hiszem, legokosabb lesz, ha elmenekülünk - mondta Henry, és ábrándosan nézett ki az ablakon. - Ugyanis Kröger épp most megy ki a kapun, egyik kezében egy könyvet visz, másikban Nalaya nyakát.

Harmadik fejezet

Két bűnös fegyház helyett a kényszermunkát választja

- Most mi lesz? - kérdezte Bob mintegy sírva.
  - Félórán belül a rendőrségre visznek mind a hármunkat.
  - És... és akkor? ... - suttogta Jojo.
  - Egyelőre nem kell megijedni - mondta Henry szinte derűsen. - Ismét van egy nagyszerű tervem..
  - Talán a drótnélküli távozás? ... - kérdezte Bob. - Olyasmi, fiam. Vegyetek magatokhoz néhány szükséges holmit, és tűnjetek el valamerre. A többit bízhatok rám.
  - De hova a csodába rejtőzzünk? - nyafogta Bob. Gondolkoztak.
  - Nelson! - mondta hirtelen Jojo, és nem is tudta, hogy jutott eszébe éppen az az udvariatlan ember?
  - Nagyon jó - felelte Henry -, meg kell próbálni.
  - És ha egyszerően a rendőrségre visz? - aggódott Bob.
  - Én azt hiszem, hogy számíthatunk rá. Az ilyen erélyes emberek belülről nem rosszak - kapaszkodott Jojo csökönös optimizmussal feltevésébe. - És mit akarsz te csinálni, Henry?
  - Mondom, hogy elsőrangú ötletem van. De menjetek már!
- ...A két testvér elbúcsúzott Henrytől, és ment.
- Tíz perc múlva Henry Morgan jelentkezett a rendőrségen, és bevallotta, hogy néhány fejszecsapással megölte nagybácsiját, mivel az örökséghez akart jutni. Két testvérének sejtelve sem volt gyalázatos tettéről.
- A gyilkost nyomban letartóztatták.

*

...Miután Jojo befejezte mondanivalóját, drámai csend támadt. Nelson pipázott.

- Honnan tudjam, hogy ez mind igaz? - szólalt meg végre. - Hátha csakugyan maguk gyilkolták meg Farlanet?

- Higgye el, ez ki van zárva - kérlelte Bob.

- Hinnie kell nekünk Mr. Nelson! ..

- Hm... Szerintem felelniök kell Farlane haláláért. Még akkor is, ha valóban Dickmann ölte meg. Csúnya dolog volt, amit tettek.

- Igaza van - Jojo felállt.

- Várjon - szólt a lány után. - Hová akar menni?

- Valahová. Mit tudom én. Majd gondolkozunk.

- Nézze ... Egy módon talán rendelkezésükre állhatnék - mondta az intéző -, de ez kissé drasztikus. Ma délután indulok vissza az őserdőbe. Jogomban áll egy cselédet magammal vinni.

- Tessék? - kérdezte Jojo, mint akit fejbe ütöttek.

- Én még akkor is hajlandó vagyok elvinni magukat és vállalni a kockázatot, ha valóban megölték Farlanet. Mert olyan helyre megyek, ahol egy gyilkos is hasznossá teheti magát, ahol minden fehér kéz ér valamit, ha nem a korbácsot suhogtatja, és ahol a legrosszabb orvos is elképzelhetetlen áldás. Magát, Mr. Morgan, elvihetem, mint orvost. Ön pedig, Miss Morgan, jöhet cselédnek. Ennyit megtehetek önökért akkor is, ha gyilkosok.

- Elfogadom az ajánlatát - mondta Jojo. - Azt hiszem, akármilyen lesz ott a sorsunk... megérdemeltük. Nelson tapsolt. Egy bennszülött boy surrant a szobába.

- Huni! Mutasd meg az utat nekik az erdei táborhoz. Menjenek!

... Azért intézkedett gyorsan, mert az ablakból látta, hogy Farlane háza előtt egy rendőrségi autó áll meg.

Negyedik fejezet

Mr. Nelson feltalálja a drótnélküli bűnhődést

Ahogy Henry teóriája feleslegessé tette a gyilkosság és az öröklés közötti közvetítőközeget, a holttestet, úgy Mr. Nelson a bűn és bűnhődés közötti vezetékét, az emberi igazságszolgáltatást kapcsolta ki egy elmélettel, mely

szerint a bűnös az őserdőben kikerüli a törvény szigorát, és mégis megbűnhődik. Amellett még hasznára is lehet embertársainak.

Mikor a néger boy Nelson parancsára elvezette őket az őserdőben vesztegelő bennszülöttekhez, akik szép rendben ültek a földön, Jojo és Bob igen szomorúak voltak. Néhány ló, öszvér és nyolc megrakott kétkerekű kordé állt indulásra készen. Jojo és Bob leültek. Senki nem törődött velük. Egy óra múlva érkezett Nelson négy kordéval. Az erdei ösvény fölé lomha nagy sáfrányok és kardlevelek borultak földig. Szellő nem volt, de a sűrű árnyék elviselhetővé tette a meleget.

Néhány rövid kiáltás után felnyikordultak a kerékagyak, egyhangú zörgéssel megindultak a kordék, ment a karaván.

- Mit gondolsz, mi lehet Henryvel? - kérdezte Jojo,

- Ő nagyon ügyes. Bizonyára volt valami terve, amivel majd kirántja magát a csávából. Mi csak akadályoztuk volna.

Egy óra múlva halálosan fáradtak voltak. Tulajdonképpen meddig mennek ezek megállás nélkül? Nem merték megkérdezni. Másfél óra gyaloglás után megállapították, hogy nem bírják tovább. A harmadik óra vége felé rájöttek, hogy ha az ember már nem érzi a lábát, akkor nincs baj. Tud menni így egyhangúan, zsibbadt combbal, sajgó bokával akár órákig is.

*

A ceyloni őserdő közepén hatalmas irtványon terült el Farlane egyik ültetvénye. Az erdei törzsfőnökök bőszesen szállítják a kulit, miután a munkabér egy részét egyszerűen elszedik alattvalóiktól: Bár ezt a törvény tiltja. Az őserdőben azonban, sajnos, írott szó marad a törvény. Farlane négy fehér munkavezetője az avult, tilos régi rendszer alapján dolgozik, százalékos részesedésért. Miután minden európainak legfőbb vágya annyit összerobotolni, hogy végre elhagyja a vadont, az ilyen alapon szerződöttetett felügyelők hihetetlen eszközökkel szokták fokozni a termelést. Ezért is tiltották el ezt a rendszert. A dzsungel mélye azonban jóval türelmesebb, mint a közigazgatás.

Ezt az őserdei telepet vezette Nelson, és idehozta a Morgan testvéreket is. Az érkező karavánt négy fehér ember fogadta. Van Hugen, Collins, Rainer és Szemjon. Négy különböző nemzetiségű, az angol gyarmatokról örökre kitiltott, kegyetlen rabszolgahajcsár. Van Hugen kétméteres, kopasz, hollandi óriás volt. Szemjon, az orosz nem sokkal kisebb nála, Collins alacsony, de nagyon kövér, kis disznószemekkel, tömpe orral. Ha nevetett, két barna metszőfog látszott ki recés ínyéből. Rainer sovány,

hosszú, vörös hajú német volt. Nelson egy-egy kocsira mutatva közölte velük, hogy mit hozott számukra. Aztán előkerült Bob és Jojo.

- Bemutatom önöknek az új orvost. Doktor... ha jól emlékszem, Ranke, nem?

- Igen... doktor Ranke - vette fel készségesen új nevét Bob.

- A kisasszony Helena nővér, a svéd missziótól - folytatta a bemutatást Nelson.

- A csudába! Csak nem fognak itt téríteni?! - kiáltotta Collins.

- Nem. Helena nővér csak tanulmányozza a bennszülötteket, és cserében vállalta, hogy a házvezetőnő teendőit ellátja.

- Hát megbolondult az öreg Farlane? - mondta durván Van Hugen. - Nővért és orvost küld?

- Ez nem tartozik az urakra - felelte Nelson, és úgy látszott, csak igen kevésbé tiszteli kartársait. - Kröger rendelte így. Ugyanis... Farlane meghalt. - Mégis közölnie kellett velük.

- Komolyan? Elvitte az ördög? - csodálkozott Collins, és ezzel el is intézte a részvétnyilvánítást. Azután máris Bobhoz fordult. - Azt vegye tudomásul, hogy ez nem üdülőtelep. Itt nem kellene betegek, itt kulikra van szükség! ... Micsoda új ötletek...

Morogva mentek a dolgukra. Még hogy orvost!

Miután a négy munkatárs otthagyták őket, Bob és Jojo lehorgasztott fejjel követte Nelsont. Néhány kókuszpálma mögött a dombon cölöpház állt, Nelson idevezette őket.

- Köszönöm - szólt Jojo -, hogy mégsem mint cselédet mutatott be.

- Nincs szándékomban rosszabbá tenni a helyzetüket, mint amilyen - felelte Nelson. - Ezért nem jár köszönet. Holnap el kell kezdeniök a munkát. Maga, Helena nővér délelőtt elkészíti az ebédet. A boy segítségére lesz mindenben. Ön, Ranke doktor végigmegy naponta a négy körzeten. Láz ellen kinint adagol, bélhurut ellen ópiumot. Ez az általános praxis az ültetvényeken.

- Kérem... Én sokat felejtettem... És keveset tudtam...

- Erre gondoltam. Azt mondtam Krögernek, hogy magam akarok foglalkozni itt egészségügyi kérdésekkel. Elkértem a maga orvosi felszerelését és könyvtárát. A vén fukar örömmel rakatta fel a kordéra. Örült, hogy nem pénzt kérek tőle erre a célra. Néhány szükséges gyógyszerünk van. Ami még kell, azt írja össze, és legközelebb elhozatom. Itt laknak majd a húgával egymás mellett ebben a két szobában. Jó éjszakát.

... Egyedül maradtak a sivár, rossz szagú helyiségben. Sokáig bámultak szótlanul a földre.

- Mi lett Henryvel? - suttogta valami szörnyű előérzettel Jojo.

- És mi lesz velünk? - nyögte Bob.

Fél karjával egyik pálmakoronán lógva egy majom vicsorította be a fogát rájuk az ablakon át.

- Akármilyen lesz velünk, megérdemeltük - mondta Jojo. - Szegény bácsi! Istenem! Szegény bácsi.

A vadon barátságtalan szürkülete formátlan árnyakkal nyúlt el a padlón. Egy bennszülött lépett be, petróleum lámpát tett az asztalra, és felrakta a moszkítóhálót. A nyers fatörzsekből összerótt szobát nem tette barátságosabbá a lámpa világa: nedves volt, csupasz és sivár, mindezt a körülfekvő őserdő tudatával súlyosbítva.

Jojo nem hunyta le a szemét. A falban, a ház alatt, a tető szalmazsúpja között ezernyi nesz, szüntelen rágcsálás, és a közelben egy manguszt sikoltja percenként: tiki-tik-tiki.

Bob sosem tudott aludni. Kibontotta a ládákat, és addig keresgélt, míg talált egy könyvet, melynek a "Forróégövi lázas megbetegedések és trópusi dysentériák" volt a címe. Hajnalig tanult. Komoly vizsga előtt állt.

*

- Tabe, elmehetsz Mansur.

Mikor Jojo meghallotta a ház előtt az intéző hangját, betárolta a konzervborsót, szalonnát, vaját. Nelson először a fürdőszobába ment, ledobta csuromvizes ruháit, végigöntötte magát hideg vízzel. Felvette az odakészített pizsamát, gyékénypapucsot, és megebédelt. Ebéd után egy órát aludt. Mire felébredt, Jojo kikészítette a friss vászonruhát. Este hét órákor megismétlődött ugyanez.

És Bob? Első nap portól szürkén, félájultan került haza, enni sem volt ereje. Lezuhant az ágyra, mélyen, horkolva elaludt, és álmában is patakzott róla a verejték.

Hol volt a gyomrát szerető Bob? Az étel rossz konzerv, avas olajjal főzött hal, abból is kevés. Reggeltől estig bennszülöttek között, akik a szúnyogok ellen bűdös zsiradékokkal kenik magukat. és a barakkok! Nedves, pállott levegőjű, légyrajoktól hemzsegő deszkaépületek rothadt, férges gyékényekkel. Egy-egy apatikus bennszülött hever fekhelyén magas lázzal, vagy összefacsarodva a gyomorfájástól. Mit használ itt a kinin és az ópium? Mit tehet itt az orvos? Itt egy tüskét szedett ki

valamelyik munkás talpából, ott egy fekély nyílt meg; és Bob tehetetlenül kezelte valamelyik orvosságával a szélteben elharapódzó szemgyulladást.

Ahogy a betegségek előtt állt, az egykor lélektelenül bemagolt, hűvös latin kifejezések élő szenvedéssé, könnyé és vérré váltak előtte. Szeretett volna segíteni és enyhíteni. Esténként holtfáradtan lapozgatott könyveiben, keresgélt a gyógyszerek között, de hiába. Most megértette Nelson vádjait, amit unalommal hallgattak nemrég.

A négy vad fehérember, akiket csak a részesedésük érdekelt, Bob tiltakozása ellenére talprugdosták a fekvő betegeket.

- Menjen a fenébe, doktor! - mondta félig tréfával Collins. - Mit akar? A költségvetésben nem szerepel betegápolás, és nem szerepel kórház. A tulajdonos dolga, hogy eleget tesz-e a törvényeknek vagy nem.

Jojo nagyon megváltozott. Szeme állandóan valahová messze nézett, és alázatosabban tett-vett, mint egy bennszülött cseléd. Szörnyű sejtéssel aggódott Henryért, és nem tudott szabadulni a meggyilkolt nagybácsi kísértetétől.

... Este megérkezett Mansur a hiányzó gyógyszerekkel, amiket Bob írt össze. "Minek?" - kérdezte magában csüggedten az orvos.

- Mindent, amit tehetünk, meg kell tenni, Bob. Mindent. Érted?

- Hiszen én akarok - mondta kétségbeesetten Bob -, de olyan reménytelen... Mindent elhoztál, Mansur?

Mindent, tuvan. Adtak ajándékba sok kötszert, mert jól ismernek. Sok gyógyszert szoktam venni a városban.

- És minden orvosságot megvesz a Kröger tuvan? - kérdezte Bob.

- A főtuvan?! - Mansur eltakarta markával a száját, hogy ne nevéssen. - Az csak kinint ad.

- Hát ezt ki vette?

- A Nelson tuvan fizetését minden elsején én veszem fel, és az egészért orvosságot hozok.

Sokáig hallgattak. - Látod... Nekünk is ilyennek kell lenni. Ha tudunk. Milyen nagy dolog - suttozta Jojo, mert sohase beszélt hangosan.

- Milyen nagyszerű dolog, ha valaki ilyennek születik...

Ötödik fejezet

Harc a halál ellen

Múlt az idő... Hetek, majd hónapok egyformán keservesen...

Együtt szoktak vacsorázni hárman a közös ebédlőben. Csendes, szomorú étkezések voltak ezek. A gömbölyű arcú, hízásra hajlamos Bob szikár, barnára égett férfi lett. Rengeteg munkája volt, és egyre reménytelenebbnek, hiábavalóbbnak érezte a szenvedés elleni küzdelmet.

Egy napon Nelson már az asztalnál ült, Jojo elosztotta a vacsorát. Bob szokatlanul későn jött. Szó nélkül ült le, eltolta a tányérját, azután az asztalra csapott.

- Tíz ember halt meg ezen a héten. Terjed a bélhurut, sok a bélfekély, és nem lehet operálni... Újabban fellépett a szemgyulladás, rengeteg a tbc... Kétszer annyi ember van egy barakkban, mint amennyinek szabadna lennie... Minden gyékény férges, tele legyekkel, ételhulladékokkal, és a gyerekek ide-oda csúszkálnak az elviselhetetlen piszokban... Reménytelen

...

- Tisztán fogjuk tartani a barakkokat - mondta Jojo.

- Nem lehet - sóhajtotta Nelson. - A kulit nem tudjuk kényszeríteni arra, hogy munka után még takarítson is. Kevés a barakk, még egyszer ennyi kellene, és nincs felvéve a költségvetésbe sem a takarítás céljaira előírt tizenkét munkás, sem az építkezés.

- Ezt sosem hittem volna... Az emberek halnak, és az erdő belsejéből egyre jönnek helyettük új kulik, mintha az életnek nem lenne értéke - tűnődött Bob, és még mindig nem nyúlt a vacsorájához. - Hányat lehetne megmenteni egy-egy kisebb műtéttel! És itt meghal. Dehát hol lehet operálni, és hová fektetné az ember az operáltat? A zsúfolt barakkba? Ahol hárman alszanak egy gyékényen?

- Sajnos, az őserdőben mindent lehet, amíg egyszer a törvény nem csap le rájuk - fejezte be kedvetlenül Nelson. Azután ment mindenki a szobájába lefeküdni...

... Másnap, mikor az intéző délelőtt az első körzet barakkjához ért, megdöbbenő látvány fogadta. Jojo és a két bennszülött boy lemosott gyékényeket raktak ki a napra. A lány már a két fiúval együtt tisztára sikálta az egész barakkot, és új moszkítóhálókat is tett fel.

- Ezt ne tegye többé! - kiáltott rá Nelson. - Istenem, micsoda gondolat! Ezekbe a barakkokba bemenni!

- Állandóan takarítani fogom a barakkokat. Ez mint missziósnővérnek kötelességem - mondta Jojo nagyon nyugodtan.

- A fehér faj tekintélye...

- Ugyan, Mr. Nelson! Hagyjuk ezt a trópusi dajkamesét - mondta Jojo kiegyenesedve, és a férfi szemébe nézve. Most igazán olyan volt, mint egy elszánt kedvesnővér. - A fehér faj tekintélyét azok járatták le, akik a törvény ellenére ezt a gyalázatot előidéztek. Hagyjon kérem dolgozni!

Nelson csodálkozva nézett rá, azután csendesen elment. És többé nem hozta szóba a fehér faj tekintélyét, pedig Helena nővér naponta sorra járta a barakkokat, és folytatta reménytelen küzdelmét a tisztaságért a halál ellen. A bennszülöttek is megszokták lassan, hogy egy jóságos fehér angyal jár közöttük, lemossa hideg vízzel a betegek arcát, megújítja a kötést sérüléseiken, és karjaiba veszi a síró, gyulladt szemű kisgyerekeket. Csak ilyenkor hagyta békében Jojót az a két arc, amelyet állandóan maga előtt látott, egy élő és egy halott arca: Henry és Farlane.

*

Egy este, mikor a két férfi vacsora után rágyújtott, Jojo váratlanul megszólalt:

- Holnaptól kezdve az én szobámban fogunk ebédelni - mondta határozottan. - Ezt a helyiséget berendezzük az ambulancia számára. A könnyebb sérültek ide járnak kötözésre, és itt végezzük majd el a műtéteket.

- Ez igazán jó ötlet - mondta Nelson.

- De hová fektessem az operáltakat? A zsúfolt barakk a biztos halál - vetette ellen Bob.

- Van néhány sátrunk, azokat felállítjuk itt a ház mellett. Gyékény is akad, és néhány heverőszék. - mindezt valami ellentmondást nem tűrő hideg, nyugodt hangon közölte a lány. - Engem megtanítasz asszisztálni.

- Csak nem akarsz itt operációknál ...

- Mindent meg kell tenni, Bob! A háborúban még többet is tettek a nők. Én nem érzem magam gyöngének.

A hőség ötven fok fölé emelkedett, a munka lázas iramban folyt, és közben az ebédlőből átalakított műtőben egy közönséges, hosszú faasztalon fekélyt operáltak, amputáltak, csontszilánkokat szedtek ki bezúzott koponyákból, és a chlorethyl átható párája összevegyülve a vér szagával szinte láthatóan rezgett a forró levegőben. Helena nővér

adogatta a műszert, altatott, előkészített, és egyre ügyesebben csípte el a metszés közben megnyílt ereket.

A forráság egyre nyomasztóbban szorult meg a "műtőben", amelyet Helena nővér hihetetlen munkával igyekezett tisztán tartani a mindenfelől özönlő férgekől, repülő sváboktól, penésztől. És ha mindezzel elkészült, akkor vigasztalhatta a kétségbeesett Bobot. Mert Bob keze eleinte nagyon ügyetlen volt. Jól tudta például, hogy a középfülnél meglékelt asszonyt egy rendes sebész megmenthette volna... Igen, igen. Az ő hibája volt...

Ha nem operálsz meg-vigasztalta Jojo -, akkor is meghalt volna. De elpusztult volna a gyomorfekélyes is, aki így meggyógyult. És meggyógyult az is, akit bokában amputáltál...

Bob lassanként megtanult operálni.

Azután már Nelson egy szobában aludt Bobbal, és az ő hálókamráját is súlyos betegeknek rendezte be Helena nővér. Később átadta a saját szobáját is, és a műtőben aludt éjjel. De a fájdalom, a kín, a könny, a vér csak olyan dúsan özönlött az őserdő penészszagú talajából, mint a férgek megszámlálhatatlan sokasága. A három ember mégis folytatta kilátástalan harcát a halál ellen, élükön Jojóval. Míg egy napon a döntő ütközetben vereséget szenvedtek! Bob későn jött haza este, sárosan, kimerülten. Benne voltak az esős évszakban. A malária már hetek óta olyan erővel lépett fel, hogy a törvények értelmében minden egészséges munkaerőt igénybe véve be kellett volna szüntetni a munkát, kiszárítani a rizsteraszt, a folyó partján kiirtani minden termést, hogy a halált hozó szúnyog, az anopheles amennyire lehet, kipusztuljon. de itt senki sem gondolt arra, hogy a terméshez nyúljon, állati módon hajszolták a beteg kulikat, akik együtt laktak összezsúfolva az egészségesekkel. Ezen az estén a különben is elcsigázott Bob elkeseredetten roskadt egy székre, és tenyerébe hajtotta a fejét.

- Mi történt? - kérdezte Nelson

- Mindennek vége... - felelte apatikusan. - Vérhas és tífusz.

Hallgattak.

- Mit lehet csinálni? - kérdezte szinte önmagát Nelson. - Persze másutt tizenötévi fegyház és húszezer fontig terjedhető pénzbüntetés elég fenyegetés ahhoz, hogy ne merjék megszegni a járvány esetére előírt egészségügyi intézkedéseket. De itt az őserdőben füttyülnek minden törvényre.

- De legalább elkülönítenék a vérhas- és tífuszbetegeket. Ha egy barakkot építenének... Hát ez mégsem lehet...

Jojo ragaszkodott ahhoz, hogy beszéljenek a négy európai munkavezetővel. Nelson előre tudta, mit fognak felelni.

- Ugyan kérem! - kiáltott Szemjon. - Ez minden évben így van esős évszak idején. Különben is Krögerre tartozik, hogy ő milyen törvénysértést reszkíroz meg. Nekünk nem ad pénzt semmire!

- Minket azzal csalt ide az öreg Farlane - jelentette ki Rainer -, hogy többet fogunk keresni, mert százalékra szerződünk, és nem kell tekintettel lennünk az őserdőben semmire!

... Csüggedten tértek vissza a meddő vitából. Jojo nem beszélt többet az ügyről. Gondolkozott.

- Holnap elindulok a munkabérekért és a következő négy hónapra szükséges árukért - mondta Nelson, mielőtt aludni tértek. - Nincs szüksége valamire a városból?

- Nagyon megkérem valamire - felelte a leány. - Érdeklődjön a testvérem után. Tudja meg, ha lehet, hogy mi történt Henryvel.

- Kérem. Mindent meg fogok tenni, ami módomban van. Ne hozzak valamit?

- Köszönöm. Semmire sincs szükségem.

*

Másnap Nelson elindult kordéival. Mansur is vele ment. Az öreg bennszülött arca csúnyán fel volt dagadva, és lila véraláfutások torzították el. Sajnos Nelson későn érkezett az eseményhez. Collins, ez a barom rajtakapta Mansurt, hogy titokban a whiskyt dézsmálja. Rendes munkás volt Mansur, csak egyetlen gyengéje, a pálinka vitte olykor kísértésbe. A részeg Collins megdühödött, és szinte agyonverte az öreg munkafelügyelőt. Nelson szabadította ki a kezéből, de utána kis híján ők mentek egymásnak Collinssal. Ha Rainer nem veti magát közbe...

Mikor a karaván elindult a város felé, Bobot nyomasztó érzés fogta el. Négy hónapja éltek már itt a vadonban, és most először maradtak Nelson nélkül. Bob megkomolyodott, feltámadt benne a lelkiismeret és a felelősségérzés, de olyan változásra, mint amilyenén Jojo ment át, nem volt képes. Ilyen végletekbe átcsapó tragikus megrendülés általában csak nőknél lehetséges.

A bennszülöttek szeretete legtöbbször babonával kapcsolatos. Érzelmi világuk középfok nélkül ingadozik a rajongás és a gyűlölet között. Helena nővér csodálatos szerepet játszott a bennszülöttek lelki életében. Ezt a

finom arcú, komoly fehér nőt, aki a legkülönbözőbb időpontokban itt is, ott is feltűnt közöttük, letérdelt a gyékényükre, nem undorodott a mocsoktól, amelyben éltek, lassan-lassan isteni tulajdonságokkal ruházták fel. Miután az intéző elment, Helena nővér többször tűnt fel éjszaka a barakkok környékén, és sokat beszélgetett suttogva a bennszülöttekkel. Ezek azután még tovább suttogtak új meg új társaikkal mindarról amit a "jó mim" mondott, és járt a suttogás barakkról barakkra gyékényről gyékényre...

Három nap telt el Nelson távozása óta. A püffedt hold éles, krétaszínű fénye bántó világítással határolta el az ültetvényt a sűrű vadontól. Collins egyszerre arra riadt fel, hogy egy női hang a nevéen szólítja. Az ablakhoz ment. Mozdulatlanul várakozó bennszülötteleket pillantott meg a tisztáson, előttük egyszerű fehér ruhájában Helena nővér.

- Mr. Collins! - mondta a nő csengő hangon. - Ön és a kollégái foglyok ebben a házban. Húsz bennszülött őrzi magukat éjjel-nappal, és aki kijön, azt nyomban megölik!

- Mi ez?!... Lázadás?!... - kérdezte fenyegető hangon a fehér munkavezető, aki feltámadt aggodalmát nem tudta teljesen eltitkolni.

- Igen. Fellázítottam a bennszülötteleket. Csak arra vártam, hogy Mr. Nelson elmenjen, mert nem akartam belekeverni. Az őrzésre kirendelt embereknek egy-egy revolvvert adtam a raktárból, és megengedtem, hogy lelőjék azt, aki kijön. Azt hiszem, örülnének, ha alkalmuk lenne rá.

- Miss Helen! - üvöltötte Rainer, aki szintén felébredt közben. - Tudja, hogy a törvény tízévi fegyházzal büntet minden fehérémbert, aki fegyvert ad bennszülöttnak?

- És ugyanilyen fegyházzal bünteti az egészségügyi törvény megszegőit is. A bennszülöttek végre fogják hajtani a járvány esetére elrendelt intézkedéseket.

- Ha kiirtják a termést... figyelmeztetem önt... tájékozott Szemjonov.

- Meg fogják tenni - jelentette ki Jojo.

- Kérem... - Van Hugén látta, hogy tehetetlenek. - De remélem, majd el tudja magyarázni híveinek, hogy ezért a munkájukért nincs előirányozva pénz a számukra. Vagy ki fogja rabolni a pénztárt is?

- Ön és a többiek kifizetik ezért a munkáért a bért. Ha nem, akkor a bennszülöttek a kormányzótól követelik a munkadíjat, és meg fogják kapni, miután erre a munkára a törvény kötelezi őket.

Collins, aki közben egyedül maradt az ablaknál, két öklével verte a párkányt.

- Három éve szenvedünk ebben a pokolban! Azzal csaltak ide minket, hogy sokat lehet keresni, mert nincs ellenőrzés! Ezért saját kezemmel fojtom meg Krögert!

- Felesleges. Kröger a tavalyi elszámolás alapján ki fogja fizetni a részüket. Mert ha azon a címen tagadja meg, hogy maguk a törvény értelmében kiirtották a termést, az a vagyonába kerülhet és néhány évi rabságba.

Az angol néhány másodpercig nyitott szájjal bámult Jojóra.

- Behold!... Helena nővér... azt hiszem, csakugyan van ebben valami... Az a disznó a tavalyi részesedésünk alapján... Persze! Ki kell fizetniel... Bocsánat, csak kabátot veszek...

Mikor újra megjelent az ablaknál, sértődötten mondta:

- Dehát az ördögbe is... miért kell minket foglyul ejteni? Igazán nincs szükségük tapasztalt, régi emberekre?

- Örömmel látjuk magukat, Mr. Collins!

- Hát akkor mondja meg a majmainak, hogy hagyják békén a pisztolyaikat, ha kijövök, és fogjunk kezét. A fiuk egy véleményen vannak velem. Maga igazán nagyszerű nő, Miss Helena!

*

Egy hét múlva, mikor Nelson visszatért, kis híján leesett a kordéról, ahogy az ösvényen túl megpillantotta a telepet. . Ameddig ellátott a szem, minden bokor, cserje, törpefa kivágva, a rizsültetvényt mintha letörölték volna a domboldalról, és fákat döntöttek egy megkezdett épület körül. Besietett a házba...

- Az Istenért! Mi történik itt? - kérdezte riadtan. Bob röviden elmondta az eseményeket. Az intéző nem szólt semmit. Odament a lány elé, és a szemébe nézett. Jojo egész idő alatt ezt várta. Erre gondolt, hogy milyen lesz Nelson szeme, mikor majd megtudja. Gyengédség, szomorúság és csodálat ült a férfi tekintetében. A lánynak ettől kipirult az arca.

- Mr. Nelson! - kérdezte gyorsan -, megtudott valamit Henryről?

Nelson néhány másodpercig habozott. Képtelen volt arra, hogy hazudjon.

- Ugye elfogták - kiáltotta a lány - és ő magára vállalta!

A férfi szomorúan rábólintott, és kerülte Jojo tekintetét.

- Mondja meg... mi van... Elítélték?

Nelson hallgatott.

- Nyugodt lehet - szólt Jojo -, nem ájulok el, nem kapok sírógörcsöt. De követelem, hogy megmondja, mi van Henryvel!

- Én is azt hiszem... jobb, ha megmondom... előbb-utóbb úgyis...
- Mondja ki! Mondja ki, mi van Henryvel?!
- Halálra ítélték!

A dermedt csöndben egy műszer hullott le csörömpölve. Bob elzsibbadt kezéből esett ki. A lány nem sírt, nem ájult el, csak állt, és valahová a levegőbe nézett.

- Azonnal indulunk... - mondta rekedten Bob. - Vallomást kell tennünk...
- Ezt nem szabad - felelte Nelson nyugtalanul. - Az ő sorsán nem enyhít az, ha magukat is elítélik.
- Dehát Dickmann! Dickmann a gyilkos!
- Ezt nem lehet bebizonyítani.

Egyhangú kopácsolás hallatszott távolról. Helena átadta fivérének a rendberakott táskát.

- Menjünk - mondta fátyolozott hangon -, menjünk a betegekhez. Bob... a betegekhez...

*

- Ha van valami kívánsága, szívesen teljesítjük - közölte a gőgös fogházgondnok Henryvel a siralomházban.
- Csakugyan? - érdeklődött Henry. - Olyan ez, mint valami mese: megjelenik a csúf, vén boszorkány, és akkor lehet kívánni egyet.
- Ez a hasonlat nem valami találó. Én fegyházgondnok vagyok és nem boszorkány.
- Igaza van. Ehhez az elfoglaltsághoz igazán nem kell boszorkányság, csak némi protekció és a helyesírás elemi szabályainak elsajátítása.
- Ön megrögzött ember. Van valami végső óhaja?
- Egyetlenegy kívánságom van.
- Mi ez a kívánság?
- Hogy ne nyúljon állandóan a nyakkendőjéhez.

A fegyházigazgató nyomban távozott, mert magas vérnyomása volt, és úgy érezte, hogy az elítéltsel folytatott minden további eszmecsere végzetes lehet ránézve.

Henry kissé lefogyott a tíz hónap alatt, míg ügyével megjárták valamennyi fórumot, beleértve a londoni Buckingham palotát is. Az arca sápadt volt borostás, de monoklija a régi, előkelő nyugalommal villogott az arcában. Lelkiismerete aránylag könnyen viselte el a tragédiát, mert úgy érezte, hogy a bácsi haláláért a maximális ellenértékkel fizet. Azután meg feláldozta magát a testvéreiért. Falánk Bob és hülye Jojo, kedves gyerekek, ti éljete boldogan a jó tréfa dacára. És mikor megkezdődik a

ceremónia, be fogja bizonyítani, hogy ha nem is tudott szépen élni, meghalni egész csinosan tud.

...Hajnalban felkeltették. Megkérdezte, hogy mennyi ideje van még hátra, azután megmosdott, gargalizált, fogat pucolt, kinézett az ablakon, és miután látta, hogy esik az eső, parafakalapjára rágombolta a vízhatlan kendőt. Nyílt az ajtó, és védőügyvédje lépett be a gondnokkal. Henry megnézte a karóráját.

- A menetrend szerint még három percem van, de igazán mindegy. Kedves ügyvéd úr, köszönöm ragyogó védelmét! Meg vagyok győződve róla, hogy ennek csak kis szerepe volt az ügy rossz kimenetelében.

Szöges bakancsok csörögtek kint, és néhány földre helyezett puskaagy döngött a börtönfolyosó kőkockáin. Az elítéltért jöttek.

A kivégzés csekélyszámú közönsége kíváncsian nyújtogatta a nyakát. A ruganyosan lépkedő monoklis elítélt frissen mosott arcával, derűs tekintetével egy hivatalába induló nyárspolgárnak látszott volna más környezetben. Udvariasan hallgatta végig az ítéletet.

- Henry Morgan! Átadom az ítéletvégrehajtónak! - Az elítéltet megragadták. A kötél a nyakában volt, és...

- Állj! - kiáltotta hirtelen harsányan az ügyész.

- Mi történt?

Henryt elengedték a szorító kezek.

Egy úr, aki eddig felhajtott gallérral, szembehúzott kalappal állt a nézők között, villámgyorsan átsiklott a kordonon és fedetlen fővel megállt az ügyész asztala előtt.

Az illető Johann Farlane volt!

*

Felsőbb jóváhagyás nélkül az ügyész nem függesztet fel a kivégzést. De ha tekintetbe vesszük, hogy Farlane régi kártyapartner volt, és így konstatálni tudta, hogy a kivégzésen megjelent úr személyesen az áldozat, akkor el kell ismernünk, hogy az eset egészen kivételes intézkedésre szolgáltatott okot.

- Maga... Maga Johann Farlane? - kérdezte az ügyész.

- A fenébe is! Rövidlátó lettél, Joe? - felelte a néhai.

- Az ítélet végrehajtását felfüggesztem!

És Henry? A kötél még a nyakában volt. Mikor megpillantotta a nagybátyját, csak ezt ismételte egyre reszketve: "A bácsi... a bácsi..."

Civilek, katonák, bírák és pribékek zavarodottan, rémülten álltak, és Farlane elégyült vigyorral szólt oda Henryhez:

- Azért én is jól megtréfáltalak titeket! Mi?

Az elítéltet visszavezették a cellájába. A gondnok csodálkozva fogadta. Ha egy halálraítélt nem kapott kegyelmet, a törvény szerint csak két okból függeszthetik fel a kivégzést. Ha súlyosan megbetegedett, vagy ha anyai örömöknek néz elébe. Henry esetében mindkét feltevés valószínűtlennek látszott. A fiatalember jókedvűen ragadta meg a gondnok kezét:

- Gondnok úr! Most olyasmit fog hallani, amit még senki sem mondott önnek: szívből örülök, hogy újra láthatom.

Hatodik fejezet

A történet végébe bekapcsolódik Manfréd

Mielőtt Henryt szabadon bocsátották, alaposan kifaggatták mindkettőjüket.

- Dehát ki volt az a holttest, akit az ön ruhájában megtaláltunk? - kérdezte az ügyész Farlanet.

- Dickmann kapitány.

- Szóval mégis van valahol egy gyilkos - mondta újraéledő reménnyel az ügyész -, mert ezt az embert megölték. Önnek számot kell adnia...

- Ne marhaskodj, Joe - mondta az öreg higgadtan.

- Dickmann kapitányt a bennszülött matróza ölte meg egy fejszével. Én mint vendég voltam ott a hajón. Természetesen nyomban befutottunk a legközelebbi kikötőbe, ez Sabang volt. A gyilkost, aki nem tagadott semmit, átadtuk a rendőrségnek. Már régen elítélték tíz év kényszermunkára.

- És hogy került az áldozat itt partra? Talán félrevezetés...

- Hogy miért itt került partra, erre nézve be kell idéztetni a tengert. Én csak annyit tudok, hogy Sabangnál nem engedték a hullát kitenni. A gyilkost kötelességük elfogni, de nem hajlandók ötven fokos melegben temetési engedélyt adni importált tetemek részére. Ez náluk is így szokás. Mi tehát ott álltunk a tengeren egy halottal, amelyet a szigorú trópusi rendelkezések értelmében legkésőbb huszonnégy órán belül el kell temetni. Így azután a tengerbe dobtuk.

- Ön nagyon ravasz ember! De még mindig nem magyarázta meg, hogyan került a ruhája és egyéb holmija a halotthoz.

- A tetem rendkívül rongyosan volt öltözve, és úgy éreztem, tartozom régi derék barátomat utolsó útjára tisztességes módon felöltöztetni. Hogy elfelejtettem kiüríteni a zsebeimet, ezt egy gyászoló apáthiájának kell betudni. - És vigyorgott.

- De maga! - kiáltott az ügyész Henryre, mikor végleg legyőzte az öreg -, maga elvetemedett ember. Remélem, nem fogja bebizonyítani, hogy mégiscsak megölte ezt a rokonát, aki itt áll előttem.

- Nem. Én láttam, hogy minden bizonyíték ellenünk szól, és meg akartam menteni testvéreimet. Feláldoztam magam, mert nem akartam, hogy az ön ügyészi éleslátása három áldozatot kívánjon. Bevallom, hogy előzőleg megkíséreltem egy ügyesen felhasznált levéllel jelenlévő rokonom vagyonát távolléte alatt inkorrekt módon birtokolni.

- Úgy! Ezért a tettéért a hatóság félrevezetése miatt meg fogják büntetni.

- Mit csináljak... - mondta Henry szomorúan tisztogatva a monokliját. - Már hetek óta elkészültem rá, hogy a mai napot nem úszom meg simán.

*

- Nézd bácsi, én nem vagyok ügyész. Nekem őszintén meséld el az egész disznóságot, amit csináltál.

Együtt ültek otthon a szellős tornácon. Sört ittak.

- Először Lóri, az asszony letuszkolt a hajófenébe a revolverek közé. Miután elindultunk, Dickmann szokása szerint megivott egy üveg pálinkát, és elaludt. Az asszony lehozott nekem ennivalót, és elmondta, amit Dickmann mesélt Bob trükkjéről. Szóval nyomban láttam, hogy összeesküdtek ellenem.

- Nagyon dühös voltál?

- Ostobaság! Úgy nevettem, hogy az oldalam nyilallt. Végre láttam, hogy a vér nem válik vízzé. Sajnos alig haladtunk valamit, mikor megvadult a hajóinas. Lóri sikoltására felrohantam a fedélzetre. Dickmann ott feküdt az ágyán felismerhetetlenségig szétroncsolt fejjel, a földön egy véres balta, mellette ott guggolt a bennszülött fiú és dohányzott. Nem ártott már a légynek sem. Csendes volt és egykedvű. Sabangnál engedelmesen követte a rendőröket. A révkapitányság valóban megtagadta az engedélyt, hogy a halottat partra vigyük. Visszafordultunk. Elhatároztam, hogy Dickmannt szépen, tisztességesen eltemettetem itthon, ahol több befolyásom van a hatóságokra. Mialatt Ceylon felé vitorláztunk, állandóan Colombót fogtam a rádión. Megrémulve értesültem halálomról. Két ilyen csapás egy napon! Mikor elhangzott a búcsúlevelem, nyomban tudtam, miféle levélről van szó, és végre

megtanultam becsülni a fajtámat bennetek. Ész kellett ehhez, hidegvér és ügyesség. Csak az bántott, hogy ki fogtok nevetni. Ekkor határoztam el, hogy én is megengedek magamnak némi kedélyeskedést veletek. A parttól jó messze horgonyoztunk le a vitorlással. Dickmann-né útján magamhoz kérettem ügyvédemet dr. Adams Lugert. Őt be kellett avatni. Új végrendeletet csináltam. Rávettem az ügyvédet, régebbiről keltezzé, és ne említse senkinek, hogy élek. Nehéz volt. Végül is európai körútra indult a költségemre. Csak így egyezett bele, mert nem akart részt venni az ügyben. A segédje nem tudott semmit. Hogy kedélyesebb legyen a dolog, hadd furdaljon benneteket a lelkiismeret. Higgyétek azt, hogy a tréfátok miatt meghaltam. Letettem arról, hogy Dickmannt életéhez méltó tisztességgel temessem el. A fejét felismerhetetlenre roncsolták a csapások, és alakra olyan mint én. Ráadtam a ruhámat és a szárazdokk közelében elhelyeztem a sekély víz iszapjában. Három nap múlva találták meg. Azon bizony már a ruha is oszlásnak indult. Ezután nyugodtan elvitorláztam Lórrival, hiszen mindig mondtam, hogy szeretnék még egy hosszú utat tenni a tengeren, és éppen ilyesmire gondoltam. Másnap értesültem a rádióból, hogy Kröger megtalálta a levél másolatát. Henry Morgan bevallotta a gyilkosságot. Mondhatom, rossz véleményem rólatok gyökeresen megváltozott. Az éretlen gyerek, mikor úgy hozta a sors, férfi is tudott lenni. Nem számítottam erre a fordulatra, de örültem neki. Így azután már egészen kitűnő lett a tréfa. Elhatároztam, hogy a megzavart találkámért viszonzásul nem árt, ha néhány hónapig börtönben ülsz. De hogy tíz hónapig húzzák az ügyedet, ez több volt, mint amit reméltem. Nagyszerű heccnek találtam, hogy odaállítsalak az akasztófa alá, és megvárjam, amíg a kötelet a nyakadba teszik. Mert az elítélésed óta állandóan készenlétben várakoztam a hajón, hogy a kellő pillanatban közbelépjek.

- Szavamra, pompás! - nevetve csapkodták egymás térdét, és már tizenöt sörösüveg állt mellettük a földön.

- Szóval azt hiszem, jól megtréfáltuk egymást.

Hova tetted Bobot és Jojót? - kérdezte azután Farlane.

- Eleinte sejtelmem sem volt, hol vannak. Később ez a közepes modorú intéződ, remek fiú felkeresett engem a börtönben, és megsúgta, hogy két testvéreket biztonságba helyezte az őserdei ültetvényen.

- Szóval azon a gyönyörű helyen vannak?! Akkor legalább tapasztaltak valamit. De hol mászkál az a Kröger?! Már tudnia kellene, hogy nem haltam meg.

- Hallod, azt besavanyíthatod magadnak. És mi van Lóri asszonnyal? He?
- kérdezte Henry, és hüvelykujjával oldalba bökte Farlanet.
- Hát nem mondtam? Miután téged letartóztattak, Batáviába hajóztunk, és nyomban elvettem feleségül.
- Tessék?... Szent atyám! Nagynéném lett?! Hol van a kedves?
- Izé... Gyengélkedik... Egy hét előtt Madrasban partra tettem. Ex!... Manfréd egészségére... Így hívják újszülött gyermekünket!
Csrrr... Egy lehullott monokli törött darabokra a tornác kőpadlóján.

*

Ebben a pillanatban Kröger jelent meg két úrral. Lassan jöttek fel a tornác lépcsőjén. Az intézőnek félrecsúszott a nyakkendője, és kezében tartotta a kalapját.

- Kröger! Csakhogy látom!... Nem is örül nekem?!

- Uram, még ritkán örültem ennyire önnek! Már úgy volt, hogy engem tartóztatnak le - és a két civil úrhoz fordult. - Kérem, itt a birtok tulajdonosa, én mint alkalmazott nem vagyok felelős...

- Valóban ön a birtok tulajdonosa? - kérdezte az egyik zord vendég, és miután Farlane meglepetten bólintott, így szólt:

- Letartóztatjuk önt.

- Szerencsétlen dolog, uram... - siránkozott Kröger. - Nem olvasta a lapokat? Az a gazember Mansur! Valamelyik barom elverte... Felment az egyik laphoz, s aljas dolgokat mesélt a telepről... hogy járvány van, és... szóval, hogy az egészségügyi és egyéb törvények... szörnyűségeket mesélt... megírták...

- És ha ezt írják - mondta nyugodtan Farlane -, akkor is megkívánhatom, hogy küldjenek ki bizottságot, mielőtt letartóztatnak.

- Meg fog történni - mondta az egyik rendőrtisztviselő -, de ebben az esetben még ma, és indulásig is őrizzük önt. - Mintegy mentegetőzve tette hozzá: - Ez a lap azt is megírta, hogy ön már néhány esetben pénzzel elsimított hasonló ügyet, de legalábbis időt nyert a bizottság kiszállásáig. Egy órán belül elindulunk az ön őserdei ültetvénye felé. Addig nem hagyja el a lakását.

- Nézze, barátom, talán lehetne...

- Mr. Farlane - vágott közbe tapintatosan a rendőrtisztviselő -, kár próbálkozni. Az újságkampány olyan komoly dolog, hogy a kormányzó úr őexcellenciája személyesen vezeti az ültetvényre induló bizottságot. Farlane halálsápadt lett, és miközben visszaült a helyére, az asztalban kellett megkapaszkodnia.

*

A kormányzó a hosszú út alatt egy pillantást sem vetett Farlanere. Két tiszt és a vizsgálóbíró mellett lovagolt igen fagyos hangulatban. Lelki szemei előtt nőtt és dagadt az ügy. Látta a gyarmatügyi államtitkár "bizalmas" megjelölésű titkos kábeleit végtelen udvarias és kínos tartalmukkal. Látta a Népszövetségbe tömörült "Emberi Jogok", "Gyarmati Kultúrkutatás", "Szellemi Haladás" és egyéb ligákat összes albizottságaikkal, amint boldogan és mohón csapnak majd le az ügyre, hogy havi fizetésük létjogosultságát indokolják. De megállj! Megállj, konok Farlane! Ezért a szumbavai fegyenctelepen fejezed be az életed. Farlane és Kröger a két detektív között ment, és bár nem voltak gondolatolvasók, nagyjából tisztában voltak a kormányzó meditációival. A menet végén mint magánszemély lovagolt Henry. A foglyokkal nem érintkezhetett.

... A fárasztó út végén növekvő világosság jelezte az ültetvényre nyíló ösvényt. Még néhány lépés, és eléjük tárul a telep.

- Önök itt maradnak! - mondta a kormányzó a foglyoknak. Azután kíséretével kilovagolt az erdőből. Farlane és Kröger szomorúan ültek őreik között. Henry szolidaritásból velük maradt.

- Mondd Henry - szólt hozzá Farlane sóhajtva -, nagyon rossz ott bent?

- A koszttal nincs baj. Csak a koránkelés! De ezt néhány hónap alatt megszokja az ember. - Hirtelen holland nyelvre fordította a beszédet:

- Ha a jobboldali detektívet leütöm, fussatok rögtön a lovakhoz, a másikat sakkban tartom.

- Leidenben tanultam, uram - mondta az egyik detektív irodalmi holland nyelven, és egy nagy revolvert húzott elő a zsebéből. Egyenesen Henryre szegezte.

- Csakugyan? - felelte lelkesen Henry. - Leidenben lakott a nagynéném...

- Az könnyen lehetséges, uram. Leiden nagy város, de ha még egy centiméterrel közelebb csúszik, legalább négyszer belelövök magába.

Ezután valamennyien hallgattak, szomorúan, nehéz szívvel. Az őserdő egyre mélyebb árnyékba süppedt.

Lódobogás! Elsőnek a kormányzó ugrott le a nyeregből. Kissé lihegett és kócos volt. Az arcán zavar látszott. Farlane nem látta, mert mélyen lehorgasztott fejjel a földre nézett.

- Mr. Farlane... Ez rendkívül kínos... Itt, úgy látszik, valami szándékos beugratás... Gratulálok magának, és egyben ezért a hm... ezért az izéért... természetesen elégtételt kell kapnia.

Farlane felemelkedett. Két szeme akkorára nyílt, mint egy kisebb csészealj.

- A rágalmazónak meg kell bűnhődnie - kiáltotta a vizsgálóbíró. - Jegyzőkönyvbe vettem, hogy nemcsak minden törvényes előírást betartanak, hanem ezenfelül a kultúra és civilizáció valóságos himnusza ez az őserdei ültetvény! Gratulálok!

- Köszönöm a gratulációt - felelte Farlane önérzetesen. - De ez talán mégsem megfelelő kártalanítás egy ártatlan ültetvényes nyilvános meghurcolásáért!

És úgy állt ott emelt fővel, mint valami vértanú.

*

A bizottság vizsgálata így folyt le:

- Ön az intéző? - kérdezte a kormányzó Nelsont.

- Én vagyok, Sir.

- Van a telepnek orvosa?

- Természetesen. Ezeröttszáz munkáshoz egy orvos és egy kórház tartozik.

- Önöknél malária-, vérhas- és tífuszjárvány volt? Figyelmeztetem, hogy hiába tagad...

- Eszem ágában sincs tagadni. Az előírásoknak megfelelően a rizsteraszt kiszárítottuk, a folyómenti bokrokat kiirtottuk, berendeztünk egy elkülönítő barakkot. Van ezenkívül ambulanciánk és műtőnk, ami az előírásban nem is szerepel. Talán leghelyesebb lenne, ha excellenciád megtekintené.

A tiszta, szép kórházbarakkban egy fehérruhás missziósnővér és egy orvos éppen sorra járták a betegeket. A bizottság csodálkozott. Tökéletes kis kórház volt. Ezután a munkásházakat nézték meg. Rendes, egészséges blokkházak voltak. A távolabb álló elkülönítőépület minden előírásnak megfelelt, a rizsterasz kiszárítása, a folyómenti rész irtása mintaszerű, és mindenütt tisztaság, rend. Mindenütt a civilizáció igazi szíve: a higiénia.

A bizottság nem is tett fel további kérdést. A kormányzó kezét szorított Nelsonnal és a négy fehér intézővel, akikről nem sejtette, hogy a gyarmatról kitiltott emberek. Azután ellovagoltak. A felügyelők nem szóltak semmit. Helena nővérre néztek valamennyien, aki éppen egy bennszülött karján újította meg a kötést.

- Helena nővér... most mind a börtönbe kerültünk volna, ha maga nem jön ide - mondta csendesen Collins.

Jojo nem érzett örömet. Őt már régen csak a betegek érdekelték...

Esteledett. Bobbal együtt elindultak a ház felé.

Két ember közeledett feléjük a szürkületben. A homályban mozgó körvonalak ismerősnek tűntek... Megálltak.

Azután a szemük megszokta kissé a homályt...

Nézd... - suttogta Jojo -, nézd! Mindig őket látom... Istenem!

Sajnos a legszebb események éppoly kevésbé tűrik a nyomdafestéket, mint a legrútabbak. Szavak, szavak, amelyek egy válságos pillanatában életünknek nevetségessé, semmivé, elcsépeltté válnak. Ahogy a három ember részint ölelgette egymást, részint rázta az ájult leányt, ahogy azután megint ölelték, szorongatták vállukat, karjukat, nevettek, sírtak, ez mind leegyszerűsödött, elkoptatott szimbóluma annak a belső szenzációnak, amely képben, szóban, sőt tettekben sem nyilatkozhat meg.

- Mr. Farlane... - ismételte Nelson is vibráló hangon és szédülve, mint aki részeg.

- Farlane bácsi... Farlane bácsi... - suttogta folyton Jojo.

- Azt hiszem, bácsi - mondta Bob -, ezután nyugodtabban élhetsz öreg napjaidra.

- Hülye! - mondta Henry - Kisöcsénk, Manfréd atyjával állsz szemben. Az öreg napoknak vége. A bácsinak sokat kell majd négykézláb járni, ugyanis, ha nem tudnátok, időközben szert tett egy úrlovasra, akit majd ebben a nevetséges helyzetben kell körülvinni a szobában.

*

Farlane legújabb örököse éktelenül sírt, mert eddig Henry monokliját szopogatta békében, és most az anyja elvette tőle. A házban nagy előkészületekkel várták Nelson esküvőjét Jojóval. Az öreg hálás volt nekik a szerencsés kimenetelű vizsgálatért, és szép kis birtokot ajándékozott nekik. Bob rövidesen a gyarmat első orvosai közé küzdötte fel magát. Sajnos Henry megkomolyodására nem sok remény volt.

Pedig az öreg állandóan morál prédikációkat tartott neki.

- Családod minden tagja komoly mesterséget űz. Fejezd be jogi tanulmányaidat. Ez a kötelességed.

- Öregem - felelte Henry -, akasztott ember házában nem illik kötelességről beszélni.

... A kormányzó tisztában volt azzal, hogy Farlanet nagy igazságtalanság érte a hatóságok részéről, miután túlságosan biztosra vették a bűnösségét. Érezte, hogy rehabilitálnia kell őt. Ezért egy ünnepélyes fogadóestélyen - a haladószellemű termelés érdekében szerzett

érdemeiért - sajátkezűleg tűzte ki Farlane múlt századból konzervált frakkjára a Fehér Szalag-rend középkeresztjét a két karabéllyal.
És így végül minden bűnös elvette méltó jutalmát.